



Елин Пелин

Отечествен празник

По улицата вървеше моят стар приятел пенсионерът Доверчинов, бързаше унесено и току махаше с ръка и си говореше нещо сам на себе си. Джобовете му бяха пълни с вестници.

Ай, бедният Доверчинов, какво ли му се е случило? Такъв добър човек, такъв чудесен българин, поклонник на нашите писатели, горд, че всички познава, и щастлив, че има възможност често-често да им изказва искрените си уважения. С непристорена радост той се покланяше пред всеки талант, четеше непрекъснато нашата изящна литература, възхищаваше се от всяка талантлива проява и в разговори цитираше знаменити мисли от наши автори.

Като ме видя, той се сепна, спря се, после бързо бързо се упъти към мене със свойствената си блага и някак си виновна гримаса на лицето. След като извади вестниците от джобовете си и като отвори широко ръце, развика се:

– Стой, драги... чакай... чакай и ми помогни да дойда на себе си. Чете ли днешните вестници? Ето гледай!

Той почна да ги навира пред лицето ми и да вика окаяно и истерично:

– Братя българи, благочестиви християни, заплуй те ме и ме низвергнете от обществото си, защото аз съм бил най-големият идиот в нашата страна и безпросветен слепец! Златокрила българска младеж, недостоен съм да се радвам на успеха ти! Културни, просветни и родолюбиви български организации, счупете главата ми с дръжките на вашите свещени знамена!

– Какво има бе, бай Доверчинов, какво се вълнуваш, успокой се – прекъснах аз добрия човечец с цел да го успокоя.

– Аз съм бил най-големият глупец, и невежа, и слепец, и идиот, и окаяник – продължи със същото вълнение бае Доверчинов. – Знаеш ли какво става утре, знаеш ли, или и ти като мене си проспал времето си?

– Какво става?

– Отечествен празник има...

– Какво? Освобождението на България? Че коя дата имаме утре?

– Какво ти освобождение на България! По-важно – нейното бъдеще ще се празнува, нейното възвеличаване... Утре две слънца греят над нашата много страдална родина. Цяла България празнува. На, чети... (Той пак почна да ми пъха вестниците под носа.) Ние с тебе сме закъснели с един век! Гледай що пише пресата... пресата, за която аз, както знаеш, нямам много добро мнение и за която мисля, че играе отрицателна и развращающа роля... А ето, тя ми отвори очите, Миличката преса...

искам извинение от нея, задето така пренебрежително съм я гледал и съм подценявал нейното културно-просветно значение.

Бай Доверчинов почна да разгръща един по един вестниците и да тупа с ръка по грамадните заглавия, които господстваха из страниците.

Така бързо и нервно ги превръщаше и премяташе пред мен развълнуваният бай Доверчшов, че аз не можех и да ги прочета.

– Юбилей бе, юбилей се празнува утре! Цяла България го празнува. Има нареждане от всички министерства. По всички отрасли юбилярът бил заслужил.

– Кой?

– И аз за туй се окайвам я, защото даже не мислех, че това е невзрачният, скромният, тихият, свитият, мазният, уважаем наш приятел Циркаджиев. Кой да го знае, че той бил такъв голям писател, общественик, учител на народа, сърце, отзивчиво към страданията на бедния брат, душа, изпълнена с велика любов, неуморно перо, защитник на нашата пропаднала кауза... На, чети – това са тия големи заглавия в пресата. Виж му портрета. Ето го в една поза, ето го в друга, сред книгите, сред децата. Ето го на петгодишна възраст. Миличкия, гледай му погледа... Предопределен за велик човек. Ай, нещастният аз, как да не съм знаел! Чувах, пописва, бърка се из книжнината, но не съм чул някой да го е чел, да го цитира, да го спомене. Пък и като съм го гледал така, както знаеш, антър му казано, мръсен, нечистоплътен, жалък, вечно да се оплаква, да хленчи и да се окайва, даже тъй някак, си съжаление съм изпитвал. Маниак, мислил съм си, добър човек, работи нещо там, труди се... А то, каква била работата! Гледай снимките. Гледай му кученцето, и него снели. Не е ли това трогателно, не ти ли се доплаква, като го гледаш? А ето тук и тъща му! Блазе й, Тъща на велик човек! Колко тъщи има да й завидят... Ето пък тука снет сред природата. Бедната природа, колко нищожна изглежда пред него! Ето пък тука като мъничък, на цукалчето. Колко снимки, боже! Откъде ли се е снабдила пресата с тях? Кажиречи, няма го снет само в зародишно състояние и на смъртното легло. Всички велики хора ги има снети и па смъртното легло.

– Е, че той е жив, бай Доверчинов.

– Ами че да видим как ще изглежда. После, без това нещо не се ли чувствува известна празнота в уважаемата преса? А пък това е специален лист, изящно издание: „Общественикът Циркаджиев.“ Чети, брате мой! Чудеса! Проблеми разрешени. Народни рани излекувани. Надежди възродени. Поглед, обърнат с вяра към светлото наше бъдеще... Ти,

брате мой, нищо не знаеш. И аз нищо не знаех досега. Сега прогледнах. Умиха ми се очите с жива вода. Общественик – малко е казано то, – въ-общественик, въобщественик заслужава да се нарече...

Бай Доверчинов напъха вестниците в джоба си и тръгна все така нервен и възбуден, без да ми каже едно довиждане.

КРАЙ

© 1936 Елин Пелин

Набиране: Георги Величков  
Източник: Словото

**Публикация:**

Елин Пелин. „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“, С. 1977. Под редакцията на Тодор Боров, Кръстьо Генов и Пеньо Русев.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5391>]